

Demokratisk fedtspilleri

Gør os en tjeneste, siger den russiske system- og Putinkritiker, Garri Kasparov. "Lad være med at behandle vores undertrykkere som ligeværdige. Ta' frihed og ytringsfrihed alvorligt, så sandt som I skylder disse værdier jeres egen frihed".

Kasparov, der sidst i september var i København for at modtage *Politikens* nye 'Pundik-pris', er ikke principiel modstander af handel med regimer som det nuværende russiske, det kinesiske eller det saudiske. Men han opfatter det som et ubehageligt svigt, når han ser demokratisk valgte ledere i Vesten bukke og neje for regulære undertrykkere ved topmøder og ministerbesøg.

Vi handler med undertrykkere, ligesom vi spiller fodboldlandskampe mod lande, hvor regimer knægter menneskerettighederne. Men hvis vi lige tager Kasparov alvorligt for et øjeblik: Behøver vores regeringer behandle undertrykkende regimer som ligeværdige?

For ikke så mange år siden var der en europæisk diplomat – han kunne være dansk, han kunne også være af anden nationalitet – som i Syrien formulerede sig således: "Jeg er syg og træt af disse selvbestaltede demokratiforkæmpere".

Det var i sig selv en interessant bemærkning, for hvem er mest selvbestaltet i lige netop Syrien – Bashar al-Assad, der titulerer sig præsident og siger, at han er valgt med over 95 pct. af stemmerne, eller Haytham Maleh, kendt advokat og menneskeretsaktivist?

Men bemærkningen var yderligere interessant, al den stund ambassadørens regering ikke forsømmer nogen lejlighed til at bekende sin trætteløse støtte til demokratisering overalt, også i det nuværende Mellemøsten.

Så enten var denne ambassadør illoyal mod sin regering. Eller også var sympatien for demokrati mere formel end handlingsorienteret.

Hertil kan siges, at den nuværende danske ambassadør i Damaskus jo aldrig ville have formuleret sig så firkantet om Syriens hårdt pressede demokratiforkæmpere. Ambassadør Ole Egberg Mikkelsen er tværtom manden, der ved flere lejligheder har gjort en dyd ud af at invitere såvel demokratiforkæmpere som ministre til møder og receptioner i Damaskus. Derfor var den danske diplomatiske fryd stor, da det efter karrikaturballaden sidste sommer lykkedes at samle både systemkriti-

keren Haytham Maleh og flere ministre om de samme fyldte fade på Hotel Meridien, hvor den danske ambassade fejrede grundlovsdag.

Også andre danske ambassadører som fx Hans Grunnet allerede for 17 år siden på den danske ambassade i Teheran og adskillige ambassadører og diplomater i Israel og de besatte palæstinensiske områder har – længe før en ‘aktivistisk udenrigspolitik blev moderne’ – sat prestige og Danmarks navn ind på at dyrke bekendtskaber med ikke alene regeringsrepræsentanter, men også deres kritikere. I Teheran har verdslige kulturpinger med et syrligt forhold til præstestyret derfor været inviteret til ambassaden. I Israel og de besatte områder har palæstinensiske menneskeretsaktivister tilsvarende været inviteret til de danske repræsentationer for, at danske diplomatiske ører kunne lytte til deres trængsler.

Men det ville være interessant at vide, om den danske og andre europæiske regeringer har en konkret instruks til ambassaderne om, at vores diplomatiske repræsentationer skal åbne dørene for demokratiets lokale forkæmpere. Danmark behøver jo ikke købe aktier i enkelte systemkritikeres eller bevægelsers konkrete politiske kampagner for at lytte til dem. Men hvis Danmark skal have nogen realistisk mulighed for at vide, hvad der rører sig under overfladen i de totalitære stater, må vi vide, hvad menneskeretsforkæmperne har at sige.

Det er prøvet før. Under den kolde krig var der faktisk en hensigtsmæssig tradition for, at vi handlede med de kommunistiske undertrykkere – samtidig med, at hverken borgerlige eller socialdemokratiske regeringer holdt sig tilbage fra samtidig at pege fingre af Øst-undertrykkernes censur, arbejdslejre, rejseforbud, politiske begrænsninger og grovkornede overvågning.

Handel blev kombineret med politisk pres.

Alligevel piner det folk som Garri Kasparov og Haytham Maleh at se, hvordan demokratiske regeringer i dag husker handlen, men glemmer det politiske pres. De baner gladeligt vejen for handel med undertrykkere i Moskva, Pyongyang, Riyadh og Damaskus. Men hvor tit hører vi udenrigsministre i demokratisk valgte regeringer sige up-front til undertrykkere, at vi misbilliger deres knægtelse af frihedsrettigheder? Og hvor sikre kan vi føle os på, at vores ambassader ikke bukkes og skraber for undertrykkende regimer frem for at gøre en pointe ud af også at møde deres kritikere?

Der er stadig regimer, som ud fra enhver demokratisk målestok fortjener en ‘ideologisk koldkrig’: Klare krav om demokratisering, ytrings-, religions- og forsamlingsfrihed m.m. – uanset hvordan vi i øvrigt handler med dem.

Den danske ambassade i Beijing bør åbne sine døre for advokaten Gao Zhisheng, der er talsmand for

Falun Gong-bevægelsen, og holde øje med, at de behandles ordentligt. Den danske ambassade i Cairo bør modsætte sig Mubarak-regimets chikanering af Saad Eddin Ibrahims *Ibn Khalkoun-center for civilsamfundsstudier* og måske direkte sørge for økonomisk støtte til centret. Den danske mission i Algeriet & Tunesien bør invitere demokratiaktivisten Sihem Bensedrine på en kop thé og advare Ben Alis regime mod at forfølge hende. Og de undertrykkende

regimer i Syrien, Saudi-Arabien osv bør ikke alene få klar besked om, at Danmark ønsker en demokratisering. De bør heller ikke være i tvivl om, at lokale demokratiaktivister og menneskeretsforkæmpere naturligvis er velkomne på danske ambassader.

Findes en sådan instruks for danske ambassader? Efterleves den?

Navigator

(Pseudonymet dækker skiftende skribenter)